

สิทธิของนักแสดงและการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิ ของนักแสดงในประเทศไทย

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ได้มีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิของนักแสดง (performer's rights) ไว้ โดยกำหนดให้นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวอันเป็นสิทธิเด็ดขาดในการทำการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนในงานการแสดงของตน บันทึกการแสดงของตนที่ยังไม่มีการทำบันทึกและทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ตามมาตรา 44 และตามมาตรา 45 บัญญัติให้นักแสดงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนจากการที่มีผู้อื่นนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงของตนออกไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า หรือการนำสำเนาของงานการแสดงนั้นไปเผยแพร่หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง อันเป็นงานการแสดงที่นักแสดงสร้างสรรค์ขึ้นมา จึงสมควรได้รับค่าตอบแทนจากบุคคลที่ใช้ประโยชน์ในงานสิ่งบันทึกเสียงการแสดงเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งแต่เดิมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มิได้บัญญัติถึงสิทธิของนักแสดงไว้ไม่ว่าจะเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิข้างเคียงก็ตามไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง

3.1 ความเป็นมาในการคุ้มครองสิทธินักแสดงในประเทศไทย

ในต้นศตวรรษที่ 19 ได้มีการสร้างสรรค์งานประเทศวรรณกรรม ในลักษณะของงานนาฏกรรม งานศิลปกรรมและงานดนตรีกรรมออกสู่สาธารณชน ซึ่งเป็นลักษณะของงานลิขสิทธิ์หรือสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ต่อมาภายหลังจากที่มีการนำงานลิขสิทธิ์ อันได้แก่ งานศิลปกรรมและงานวรรณกรรมได้ถูกนำมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยผู้ที่ทำการแสดงที่มีความสามารถในการเป็นสื่อกลางถ่ายทอดงานในรูปของการแสดงต่าง ๆ เพื่อนำงานออกแสดงต่อสาธารณชนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการแสดงสดเป็นละครเวที หรือการร้องเพลงของนักร้อง ต่อมาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีของสิ่งบันทึกเสียงและภาพ ทำให้มีผลกระทบต่อนักแสดงซึ่งเป็นผู้ทำการแสดงสดในงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น ๆ ในการถูกนำงานแสดงของตนที่ตนแสดงสดไปเผยแพร่ในรูปสิ่งบันทึกเสียงการแสดง โดยไม่สามารถจำกัดขอบเขตในการแสดงงานแสดงดังกล่าวได้ ต่อมาในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 กฎหมายระหว่างประเทศได้กำหนดให้มีการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงขึ้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการบันทึกและเผยแพร่ภาพและเสียงรูปแบบต่าง ๆ ทำให้มีผลกระทบต่ออาชีพการแสดงของนักแสดงโดยตรง เพราะนักแสดงเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะของ

ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ผู้มิลิขสิทธิ์ได้สร้างสรรค์งานนั้นออกไปสู่สายตาสาธารณชนในอีกรูปแบบหนึ่ง ทำให้การแสดงของนักแสดงถูกบันทึกไว้ในลักษณะการแสดงที่เป็นการแสดงถาวร ไม่ใช่เป็นการแสดงสดที่เป็นความสามารถเฉพาะตัวของนักแสดงนั้น ๆ และยังสามารถนำงานการแสดงนั้นไปทำสำเนาและนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่สามารถจำกัดจำนวนและจำกัดชนิดการใช้งาน จำนวนการใช้งานการแสดงของนักแสดงนั้น นอกจากนี้ในการพัฒนาสิ่งบันทึกเหล่านี้ ทำให้สิ่งบันทึกเสียงและภาพการแสดงเหล่านี้มีประสิทธิภาพสูงและทำให้ผู้ชมงานการแสดงจากสำเนาสิ่งบันทึกเสียงและภาพเหล่านี้มีประสบการณ์และฟังการแสดงของนักแสดงได้อย่างชัดเจนเสมือนกับการชมงานการแสดงของนักแสดงที่นักแสดงทำการแสดงสดด้วยตนเอง ทำให้เกิดภาวะการณ์ว่างงานของนักแสดงขึ้นและยังก่อให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างสิ่งบันทึกเสียงและภาพในการแสดงระหว่างการทำการแสดงด้วยตัวของนักแสดงเอง นอกจากนี้ การนำสิ่งบันทึกเสียงและภาพของงานแสดงเหล่านี้ไปใช้งานไม่ว่าจะเป็นการทำสำเนาหรือการเผยแพร่หรือการทำสำเนาเพื่อไว้ชมเป็นการส่วนตัว ไม่จำเป็นต้องมีการชำระค่าตอบแทนใด ๆ ให้แก่นักแสดง เนื่องจากไม่มีกฎหมายการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงหากมีผู้กระทำการดังกล่าว ดังนั้นนักแสดงจึงควรได้รับความคุ้มครองในฐานะผู้สร้างสรรค์งานอีกประเภทหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ที่เป็นธรรมของผู้ที่ทำการแสดงในงานการแสดงนั่นเอง ในประเทศไทย แต่เดิมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มิได้บัญญัติถึงสิทธิของนักแสดงไว้โดยเฉพาะเจาะจง เช่นเดียวกับกรณีในการแพร่เสียงแพร่ภาพและโสตทัศนวัสดุซึ่งมีฐานะเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ทำให้การบันทึกการแสดงและการแพร่ภาพแพร่เสียงของนักแสดงโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงจึงเป็นการกระทำที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง นอกจากนี้การแสดงยังไม่จัดเป็นทรัพย์สินที่จะสามารถครอบครองได้ตามมาตรา 1336 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีฐานละเมิดต่อผู้ที่กระทำการบันทึกการแสดงและการแพร่ภาพแพร่เสียงโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงดังกล่าว นั้น จึงต้องอาศัยการตีความในเรื่องทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุที่ไม่มีรูปร่างแต่อาจถือเอาได้ ซึ่งเป็นการยุ่งยากในการสืบถึงความเสียหายที่นักแสดงได้รับจากการกระทำนั้น ๆ¹

ต่อมาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ยกเลิกและถูกนำมาใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 โดยมีเหตุผลในการออกกฎหมายฉบับนี้ว่า "เหตุผลในการ

¹ พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา "ข้อควรคิดหลักทั่วไปและคำพิพากษาศาลฎีกา พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537", (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2538) , หน้า 79.

ประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติต่าง ๆ จึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมของประเทศและระหว่างประเทศ สมควรที่จะได้มีการปรับปรุงมาตรการการคุ้มครองด้านลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานในด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งจะเห็นได้ว่าเหตุผลหนึ่งในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น เพื่อที่จะขยายความคุ้มครองแก่งานที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครองทางลิขสิทธิ์ให้กว้างขวางกว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับที่ใช้บังคับอยู่ และมีการกำหนดสิทธิอีกประเภทหนึ่งที่มีความใกล้เคียงและแตกต่างจากลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้ที่นำงานลิขสิทธิ์ไปใช้หรือนำไปเผยแพร่ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อเจ้าของลิขสิทธิ์และสังคม คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อหรือเป็นตัวกลาง (intermediaries) ระหว่างเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์และสาธารณชน จึงควรมีการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านี้ไว้เป็นสิทธิอีกประเภทหนึ่งที่เรียกว่า สิทธิข้างเคียง (Neighbouring rights หรือ related rights) ซึ่งในประเทศที่ใช้ระบบการคุ้มครองลิขสิทธิ์แบบสิทธิของผู้ประพันธ์ (droit d' auteur) จะมีเจ้าของสิทธิข้างเคียงเหล่านี้ ได้แก่ นักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงและผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ แต่ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 นั้นมิได้บัญญัติไว้ถึงสิทธิของนักแสดงหรือมีการกล่าวถึงสิทธิข้างเคียงไว้โดยตรงก็ตาม แต่ก็ได้บัญญัติสิทธิในงานโสตทัศนวัสดุและงานแพร่เสียงแพร่ภาพไว้เป็นงานลิขสิทธิ์ ต่อมา พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ทำการแยกสิทธิของนักแสดงออกจากลิขสิทธิ์ จึงมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงโดยเฉพาะเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในสถานะของสิทธิข้างเคียง โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 44 ถึง 53 นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติกำหนดให้สิทธิของนักแสดงที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการนำเสียงการแสดงของนักแสดงออกไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนเช่นเดียวกับสิ่งบันทึกเสียงและงานแพร่เสียงแพร่ภาพอันเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ส่วนสิทธิของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงและสิทธิของผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ ยังคงได้รับความคุ้มครองไว้เสมือนเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์เช่นเดียวกับที่กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับเดิมได้ให้ความคุ้มครองไว้ต่อไป

3.2 สิทธิของนักแสดง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

การให้ความคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่นักแสดง ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ออกสู่สาธารณชน อันมิใช่ผู้สร้างงานวรรณกรรม ศิลปกรรมหรือดนตรีกรรม ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 โดยสิทธิของ

นักแสดงได้ถูกแยกการให้ความคุ้มครองต่อนักแสดงออกจางานลิขสิทธิ์ในฐานะสิทธิข้างเคียง ซึ่งสิทธิของนักแสดงที่ให้ความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นี้ เพื่อให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ต่าง ๆ อันมาจากการแสดงสดของนักแสดงในการแสดงในงานรูปแบบต่าง ๆ เท่านั้นไม่ว่าจะเป็นการแสดงเป็นกลุ่มหรือแสดงคนเดียว หรือการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งต้องไม่ใช่เครื่องจักรกลประกอบการแสดง ซึ่งนักแสดงเป็นสื่อกลางหรือเป็นผู้ถ่ายทอดงานวรรณกรรมหรืองานดนตรีกรรมไปสู่สาธารณะชน โดยอาจเป็นผู้ที่แสดงตามบทภาพยนตร์ บทละครโทรทัศน์ ละครเพลง นักร้อง นักดนตรี นักเต้นรำในลักษณะต่าง ๆ แต่นักแสดงเหล่านี้มิใช่ผู้ที่ทำสร้างสรรค์งานวรรณกรรมหรืองานดนตรีกรรมนั้นโดยตรง แต่เป็นผู้ที่เป็นสื่อกลางหรือทำถ่ายทอดงานเหล่านั้นออกสู่สาธารณะชนโดยใช้ความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว การลงทุนรวมถึงความอุตสาหะเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนั้น ๆ

3.2.1 ความหมายของนักแสดง

มาตรา 4 วรรค 11 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้ความหมายของ "นักแสดง" ว่า "หมายความว่า ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำและผู้ซึ่งแสดงท่าทางร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด" คำว่า "นัก" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมาย คือ คำที่ใช้แทน "คน" เท่านั้น นักแสดงจึงหมายความว่าบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงนิติบุคคลหรือบุคคลสมมติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่น ที่บัญญัติไว้ว่า " บุคคลธรรมดาเท่านั้นที่จะเป็นนักแสดงได้ นิติบุคคลไม่สามารถเป็นนักแสดงได้ "² ดังนั้นการเป็นนักแสดง หมายความว่า ผู้ที่รับบทบาทในการแสดงในตัวละครของนวนิยายหรือเรื่องสั้นเรื่องหนึ่ง ไม่เพียงเท่านั้นการเป็นพิธีกร ผู้ซึ่งกล่าวคำตามบทหรือคำพูดที่ได้มีการเขียนไว้แล้วนั้นก็ถือว่าเป็นนักแสดง และยังรวมไปถึงผู้แสดงที่แสดงเป็นผู้แสดงประกอบในกลุ่มงานการแสดงของนักแสดงถือเป็นนักแสดงด้วยเช่นกัน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้แสดงซึ่งงานลิขสิทธิ์ก็ได้แต่น่าจะต้องเป็นผู้ที่แสดงในงานศิลปะแขนงหนึ่งแขนงใด โดยสามารถสื่อความหมายได้ด้วยคำพูด เสียงร้อง หรือท่าทาง คำว่า "นักแสดง" จึงไม่น่าจะหมายความว่ารวมถึงนักกีฬาตามกฎหมายนี้³ หากเป็นการจัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแข่งขันกีฬา

² Shiji Matsumoto . *Protection of Performers and Producers of Phonograms . Regional Copyright Seminar for Asia and Pacific* . p.146.

³ ธัชชัย ศุภผลศิริ "กฎหมายลิขสิทธิ์" (กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544), หน้า 283.

และหากพิจารณาตาม มาตรา 3 (a) แห่งอนุสัญญาโรมซึ่งได้มีการจำกัดความไว้ว่า “นักแสดง” หมายความว่า ผู้แสดง นักร้อง นักดนตรี นักเต้นรำและบุคคลอื่น ๆ ที่ทำการแสดง ร้อง กล่าว พากย์แสดงตามบท หรือการแสดงในลักษณะอื่นใดของงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม” ซึ่งรวมความไปถึงผู้ควบคุมวงดนตรี นักร้องประสานเสียง ผู้พูดกลอนสด ผู้พากย์ภาพยนตร์หรือผู้ที่ทำการแสดงถูกนำมาบันทึกเกี่ยวกับการแสดงของบุคคลอื่นโดยเทคนิคการตัดต่อ⁴ ซึ่งอาจหมายความว่าเฉพาะการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะในแขนงหนึ่งแขนงใดเท่านั้น หรือที่เราเรียกกันว่า “ศิลปิน (artists)” แต่หากเป็นการแสดงที่เป็นการแสดงที่กำกวมกันระหว่างศิลปะกับกีฬา เช่น การแสดงจิตตลีลา การเล่นเกมยิมนาสติกลีลาประเภทพอร์สเอ็กซ์เซอร์ไซส์ ฯลฯ ซึ่งเป็นการยากที่จะระบุไว้ให้ชัดเจนว่าการแสดงดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นการแสดงที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ดังกล่าวหรือไม่ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์แรกในการทำการแสดงของการแสดงนั้น ๆ ว่า เพื่อการแข่งขันกีฬาหรือเพื่อทำการแสดงให้เป็นการแสดง

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ได้ให้ความหมายของคำว่า “การแสดง” ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้ให้ความหมายของงานต่าง ๆ ที่ได้ให้ความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ไว้และเกี่ยวข้องกับนักแสดง เช่น “งานนาฏกรรม (Dramatic Work)” หมายความว่า งานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว และหมายความรวมถึงการแสดงโดยวิธีใดด้วย งานที่ไม่อาจกำหนดท่าทางหรือกำกับบท เช่น การเล่นเกมกีฬาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ฟุตบอล บาสเกตบอลไม่จัดเป็นงานนาฏกรรม และ “ภาพยนตร์ (Cinematographic work)” หมายถึง โสตทัศนวัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่น เพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วย ถ้ามี ซึ่งเป็นเงื่อนไขเดียวกันกับอนุสัญญาโรมที่ไม่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การแสดง (performance)” ไว้เช่นกัน แต่ที่ประชุมอนุสัญญาดังกล่าวให้หมายความถึง การกระทำของนักแสดงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม มาตรา 9 แห่งอนุสัญญาโรมได้บัญญัติไว้ให้ประเทศภาคีในอนุสัญญาโรมสามารถบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงในประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่งานวรรณกรรมหรืองานศิลปกรรมไว้ในกฎหมายภายในประเทศของตนได้ ไม่ว่าจะเป็นักแสดงในการแสดงพื้นบ้าน (Folklore) หรือ

⁴ WIPO, “The Model Law concerning the protection of performer producer of phonograms and broadcasting organization with a commentary on it”, p. 7.

นักแสดงในละครใบ้ ฯลฯ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นจำกัดการให้ความคุ้มครองไว้แต่เฉพาะนักแสดงที่ทำการแสดงในงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมเท่านั้น

3.2.2 สิทธิของนักแสดง

สิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติสิทธินักแสดงไว้เป็น 2 ประเภท คือ สิทธิแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right) ในการกระทำบางประการอันเป็นสิทธิเด็ดขาดตามมาตรา 44 อันเป็นสิทธิทางเศรษฐกิจของนักแสดง และสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน (right to remuneration) ตามมาตรา 45 ดังนี้

3.2.2.1 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครองในสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงและขอบเขตแห่งสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน

ก. สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

สิทธินี้เป็นสิทธิทางเศรษฐกิจของนักแสดงที่ได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงและบัญญัติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 มาตรา 7 วรรค 1⁵ แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่า นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวก็ตาม แต่ก็เพื่อให้ประเทศภาคีต่าง ๆ สามารถกำหนดวิธี

⁵ Rome Convention, Minimum protection for Performers Article, 7, paragraph 1 :
Particular rights

1. The protection provided for performers by this Convention shall include the possibility of preventing :

(a) the broadcasting and the communication to the public, without their consent , of their performance, except where the performance used in the broadcasting or the public communication is itself already a broadcast performance or is made from a fixation ;

(b) the fixation , without their consent, of their unfixed performance;

(c) the reproduction, without their consent, of a fixation of their performance:

(i) if the original fixation itself was made without their consent ;

(ii) if the reproduction is made for purpose different from those for which the performers gave their consent ;

(iii) if the original fixation was made in accordance with the provision of Article 15, and the reproduction is made for purpose different from those referred to in those provisions.

ที่มีความเหมาะสมในการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง ซึ่งประเทศไทยนั้นปรากฏตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บัญญัติให้สิทธิแก่นักแสดงแต่เพียงผู้เดียวในการกระทำการอันเกี่ยวกับการแสดงของตนไว้ ในมาตรา 44 ดังนี้

-สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกการแสดงมาก่อนหรือที่เรียกว่า "การแสดงสด" (Live performance) ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยวิธีใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นโดยจอภาพทางโทรทัศน์ ลำโพงเสียงหรือการส่งสัญญาณโดยไร้สายก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีในการถ่ายทอดและสื่อสารอย่างมาก และกฎหมายลิขสิทธิ์ยังไม่ได้กำหนดวิธีในการแพร่เสียงแพร่ภาพไว้ ดังนั้น ไม่ว่าจะแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีการใดก็ตาม หากเป็นสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่นักแสดงได้ให้อนุญาตให้บันทึกไว้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข่ายยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง นักแสดงได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 44

อย่างไรก็ตาม การแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 44 (1) แต่หากเป็นการว่าจ้างของนักแสดงให้ผู้อื่นทำการบันทึกการแสดงของตนเอง สิ่งบันทึกการแสดงนั้นเป็นสิทธิของนักแสดงผู้นั้นและหากจะถือว่าเป็นบันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้ ตามมาตรา 44 (2) นักแสดงก็ย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ตามมาตรา 10 ประกอบกับมาตรา 15 (2)

-สิทธิในการบันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้ (unfixed performance) หรือบันทึกการแสดงสดจะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง ซึ่งได้กำหนดความคุ้มครองว่าต้องเป็นการบันทึกเสียงหรือบันทึกภาพเท่านั้น ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มิได้ให้คำนิยามคำว่า "การบันทึก" ไว้อย่างชัดเจนว่าให้หมายความถึงการบันทึกเสียงหรือบันทึกภาพ แต่หากเทียบเคียงตามสนธิสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง (WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT)) ตามมาตรา 2 (c) ซึ่งได้ให้คำนิยามคำว่า "การบันทึก (fixation)" ไว้ หมายความว่า การบันทึกในรูปแบบของเสียงหรือสิ่งที่แทนเสียง และตามแนวทางของกฎหมายระหว่างประเทศการบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือการบันทึกทั้งเสียงและภาพนั้น และการทำซ้ำในสิ่งบันทึกเสียงและภาพการแสดงนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน ดังนั้น หากมีบุคคลใดทำการบันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้โดยไม่รับอนุญาตจากนักแสดง ก็เป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงแล้ว อย่างไรก็ตาม หากเป็นการบันทึกการแสดงของนักแสดงที่มีได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือการบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงเพื่อวัตถุประสงค์อื่นหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข่ายยกเว้นการละเมิดสิทธิ

ของนักแสดง นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ ในสิ่งบันทึกการแสดงทั้งสามประเภทดังกล่าว

-สิทธิในการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดง

โดยทั่วไปนักแสดงจะไม่ได้รับการคุ้มครองในสิทธิที่ทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงที่นักแสดงได้ให้อนุญาตทำซ้ำไว้แล้ว เพราะสิทธิดังกล่าวจะตกเป็นของผู้ได้รับอนุญาตแต่เพียงผู้เดียวในการกระทำได้กล่าว แต่ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงในสิทธิในการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(ก) การทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง หากมีการทำซ้ำในสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกการแสดงของนักแสดงไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง การกระทำได้กล่าวเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงในการบันทึกการแสดงดังกล่าวอยู่แล้วที่ทำการบันทึกโดยไม่ได้รับอนุญาตและนักแสดงยังไม่ต้องลงทุนในการทำกรบันทึกการแสดงของตนแต่นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำซ้ำซึ่งบันทึกการแสดงนั้นที่ตนไม่ได้เป็นผู้ทำการบันทึกไว้ด้วย ถึงแม้ว่าสิ่งบันทึกการแสดงนั้นจะสร้างขึ้นโดยเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงก็ตาม นอกจากนี้ สิ่งบันทึกการแสดงที่ถูกทำการบันทึกโดยละเมิดสิทธิของนักแสดงดังกล่าวหากยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำละเมิด ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของนักแสดงด้วย ตามมาตรา 75 เว้นแต่เป็นการได้รับอนุญาตจากนักแสดงในการบันทึกการแสดงในครั้งแรก ผู้ได้รับอนุญาตจึงจะสามารถทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงนั้นต่อไปได้ สิทธิของนักแสดงนี้เป็นการหยุดยั้งการกระทำบางอย่างซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักแสดงต่อไปได้ หากมีการทำซ้ำและแพร่ขยายสิ่งบันทึกการแสดงของนักแสดงออกไป

(ข) การทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งนักแสดงอาจเคยให้อนุญาตให้ทำการบันทึกการแสดงและทำซ้ำเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งแต่บุคคลใดจะนำไปทำซ้ำเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่นักแสดงได้ให้ความยินยอมให้นำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้ เว้นแต่มีการอนุญาตให้ออนสิทธิในการทำซ้ำตามสัญญา

(ค) การทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง ถึงแม้ว่าการบันทึกการแสดงดังกล่าวของนักแสดงจะไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงก็ตาม เช่น การบันทึกเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อการพิจารณาคดีของศาล ฯลฯ

ข. เงื่อนไขในการได้รับสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดง

นักแสดงผู้ซึ่งจะได้มาซึ่งสิทธิแต่เพียงผู้เดียวตามมาตรา 44 ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) นักแสดงนั้นต้องมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ

(2) การแสดงหรือส่วนใหญ่ของการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ซึ่งกรณีเป็นการขยายการให้ความคุ้มครองไปถึงนักแสดงต่างชาติที่ไม่ได้มีสัญชาติไทย แต่นักแสดงต่างชาตินั้นจะต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยในขณะทำการแสดงหรือการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการแสดงนั้นจะต้องเกิดขึ้นในประเทศไทย หรือการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการแสดงเกิดขึ้นในประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย (ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาโรม แต่เป็นภาคีของความตกลง TRIPs ดังนั้น อนุสัญญาว่าด้วยความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงดังกล่าวจึงหมายความว่าประเทศไทยเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ค. อายุในการให้ความคุ้มครองสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดง

สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดง มีอายุในการคุ้มครองสิทธิห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินในปีที่มีจัดการแสดง ส่วนกรณีที่มีการบันทึกการแสดง ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการให้บันทึกการแสดง ซึ่งเป็นการบัญญัติให้เป็นไปตามพันธกรณีความตกลง TRIPs ซึ่งตามอนุสัญญาโรมกำหนดอายุการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดงไว้อย่างน้อยยี่สิบปีนับแต่วันสิ้นปีที่มีการบันทึกการแสดงหรือนับแต่วันสิ้นปีที่มีการแสดงหากไม่มีการบันทึกการแสดงลงในสิ่งบันทึกเสียง

3.2.2.2 สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง (right to remuneration)

ก. สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง (right to remuneration)

สิทธิชนิดนี้แม้นักแสดงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย แต่โดยความเป็นจริงนักแสดงไม่ค่อยได้มีโอกาสนำมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักแสดง เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านความชำนาญ ความรู้และเวลา รวมทั้งมีช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งเป็นเหตุให้นักแสดงไม่สามารถนำความคุ้มครองดังกล่าวมาใช้อย่างเต็มที่ แม้จะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการทำการแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสิ่งบันทึกเสียงการแสดงของนักแสดงนั้น

เป็นการทำให้นักแสดงเสียโอกาสที่จะได้รับค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ของนักแสดงที่นักแสดงจะได้รับจากการรับงานแสดงสด และการทำการแพร่เสียงการแสดงของนักแสดงต่อสาธารณชนยังเป็นเหตุแห่งการทำให้เกิดความซ้ำซากในการได้ฟังเสียงการแสดงนั้น ๆ ของนักแสดง อาจทำให้สร้างความเบื่อหน่ายแก่ประชาชนที่ได้ฟังเสียงบันทึกการแสดงเป็นประจำ และนักแสดงผู้นั้นต้องสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ให้มีขึ้นโดยเร็ว ซึ่งต้องมีการลงทุนและใช้ความสามารถเฉพาะตัวและทำให้นักแสดงได้รับค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ไม่คุ้มค่าในการแสดงดังกล่าว อย่างไรก็ตามหากบัญญัติให้นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการห้ามนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงของตนไปใช้แพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ก็จะเป็นการกระทบต่อสิทธิของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงซึ่งได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์อีกประเภทหนึ่ง ดังนั้นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในการใช้ประโยชน์ในผลงานการแสดงของตน ตามบทบัญญัติมาตรา 45 บัญญัติว่า "ผู้นำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ผู้นั้นจะต้องจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง....." ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(ก) เฉพาะสิ่งบันทึกเสียงการแสดงที่ได้เคยมีการนำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้วเท่านั้น เช่น การจำหน่ายเพื่อค้าหากำไร

(ข) มีผู้นำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงหรือสำเนาสิ่งบันทึกเสียงหรือการแสดงนั้นไปใช้ประโยชน์ในการแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง คือให้ประชาชนได้ยินได้ฟังโดยการกระจายเสียงในสถานที่ต่าง ๆ หมายถึง การแพร่เสียงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ หมายถึง การนำงานออกสู่สาธารณะโดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียงหรือการแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ หรือโดยวิธีการอย่างอื่นอันคล้ายคลึงกันหรือนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนในสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งหมายถึงการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน โดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงหรือภาพ การจำหน่ายหรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น ซึ่งผู้ที่ใช้สิ่งบันทึกเสียงการแสดงในลักษณะเหล่านี้มีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง และต้องเป็นการจ่ายให้แก่เจ้าของสิทธิที่ถูกต้องด้วย คือ ในการจ่ายค่าตอบแทนของผู้ใช้สิ่งบันทึกเสียงการแสดงนั้นจะต้องมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของงานสิ่งบันทึกเสียงการแสดงของนักแสดงและเจ้าของสิทธินักแสดงด้วย

นอกจากนี้ การตกลงในเรื่องค่าตอบแทนที่เป็นธรรมระหว่างนักแสดงและผู้ใช้สิ่งบันทึกเสียงการแสดงของนักแสดงนั้น อัตราค่าตอบแทนที่มีความเป็นไปได้

และมีความเป็นธรรมนั้นผู้เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายอาจไม่สามารถตกลงกันได้ ทำให้กฎหมายต้องมีการกำหนดผู้ที่มีอำนาจกำหนดและชี้ขาดอัตราค่าตอบแทนดังกล่าวไว้ โดยกำหนดให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้มีหน้าที่ที่จะมีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทนและให้คำวินิจฉัยถึงอัตราค่าตอบแทนในทางปกติธุระของธุรกิจดังกล่าวนั้น ๆ หากอัตราที่อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญานั้นไม่เป็นธรรมแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่เกี่ยวข้อง นักแสดงและหรือผู้ใช้สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงนั้นสามารถอุทธรณ์คำสั่งนั้น ๆ ต่อคณะกรรมการลิขสิทธิ์ได้ภายใน 90 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้คณะกรรมการลิขสิทธิ์วินิจฉัยอุทธรณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการลิขสิทธิ์ถือเป็นที่สุด ตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ข. เงื่อนไขในการได้มาซึ่งสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

นักแสดงที่จะได้รับค่าตอบแทนตามสิทธิตามมาตรา 45 ตามกฎหมายจะต้องเป็นไปเงื่อนไข ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ดังนี้

(1) ต้องมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ในขณะที่มีการบันทึกเสียงการแสดงนั้น หรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิหรือ

(2) การบันทึกเสียงการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

ค. อายุการให้ความคุ้มครองสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง

สิทธิในการได้รับค่าตอบแทน มีอายุในการคุ้มครองสิทธิห้าสิบปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการบันทึกเสียงการแสดง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของความตกลง TRIPs กำหนดให้ความคุ้มครองไว้อย่างน้อยห้าสิบปี นับจากวันสิ้นปีที่มีการบันทึกการแสดงที่มีการแสดง โดยกำหนดระยะเวลาในการให้ความคุ้มครองไว้ยาวกว่าที่อนุสัญญาโรมได้กำหนดให้ความคุ้มครองไว้เพียงยี่สิบปีนับแต่วันสิ้นปีที่มีการบันทึกการแสดงหรือนับจากวันสิ้นปีที่มีการแสดงในกรณีที่ไม่มีการบันทึกลงในสิ่งบันทึกเสียง

ในกรณีที่มีการโอนสิทธิของนักแสดงหรือกรณีทายาทผู้ที่สืบสิทธิของนักแสดงไม่ว่าจะเป็นในทางนิติกรรมหรือทางมรดกก็ตาม สิทธิดังกล่าวจะต้องตกอยู่ภายใต้อายุการให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว

3.2.3 การโอนสิทธิของนักแสดง

เนื่องจากสิทธิของนักแสดงเป็นทรัพย์สิน⁶ การโอนสิทธิต้องทำเป็นหนังสือโดยโอนได้ทางนิติกรรมย่อมสามารถโอนสิทธิกันได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนและจะโอนโดยมีกำหนดเวลาตามสัญญาให้สิ้นสุดตามกำหนดเวลาที่ได้กำหนดไว้ก็ได้หรือตลอดอายุของการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างนักแสดงผู้โอนและผู้รับโอน การโอนหากเป็นการโอนโดยสิ้นเชิงผู้รับโอนย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ทั้งหมด ผู้โอนจะไม่มีสิทธิอะไรเลย อย่างไรก็ตาม หากสัญญาโอนสิทธิดังกล่าวพิสูจน์ได้ว่ามีเจตนามุ่งหมายให้เป็นการโอนสิทธิโดยมีกำหนดเวลา แต่ไม่ได้ทำการกำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าเป็นการโอนที่มีกำหนดระยะเวลาเพียงสามปี เพื่อคุ้มครองการเสียประโยชน์ของนักแสดงจากสัญญาโอนสิทธิ

นอกจากนี้การโอนสิทธิของนักแสดงโดยทางอื่นนอกจากเป็นการ ตกทอดทางมรดกจะต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อทั้งผู้โอนและผู้รับโอน ซึ่งเป็นแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ หากไม่ดำเนินการก็ย่อมเป็นโมฆะ แต่หากเป็นการโอนกันทางมรดก ย่อมตกแก่ทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรม เมื่อไม่ได้มีการกำหนดแบบไว้จึงต้องนำกฎหมายแพ่งว่าด้วยเรื่องมรดกมาใช้โดยอนุโลม

3.2.4 การให้ความคุ้มครองแก่การแสดงของนักแสดงหรือบันทึกเสียงการแสดงของนักแสดงที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ตามกฎหมายลิขสิทธิ์เดิมก่อนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแสดงหรือการให้ความคุ้มครองสิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่นักแสดงหรือการได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมของนักแสดงในการแพร่เสียงหรือเผยแพร่สิ่งบันทึกเสียงการแสดงของนักแสดงไว้แต่อย่างใด ดังนั้น หากนักแสดงทำการแสดงขึ้นก่อนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงในการกระทำเกี่ยวกับการแสดงของนักแสดงตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537 สิทธิดังกล่าวนักแสดงไม่ได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่หากเป็นสิทธิการได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมของนักแสดงตามมาตรา 45 นักแสดงยังคงควรได้รับค่าตอบแทนในการเผยแพร่สิ่งบันทึกเสียงการแสดงของตนเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือไม่อย่างไรมีความเห็นแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้ คือ

ก) เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 รวมทั้งการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานที่ได้

⁶ สมพร พรหมพิตราร, "กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุด ลิขสิทธิ์", หน้า 76.

จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ใช้บังคับและไม่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์ฉบับก่อน ๆ ดังกล่าว แต่ไม่ปรากฏว่ามีการบัญญัติให้ความคุ้มครองการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงไว้เลย ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 คงไม่มีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง อันมีที่มาจากการแสดงซึ่งเกิดขึ้น ก่อนการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ฉบับนี้แต่ประการใด⁷

ข) เมื่อพิจารณาถึงสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมของนักแสดงตามมาตรา 45 นักแสดงยังควรได้รับค่าตอบแทนในการเผยแพร่สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของตนเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า หากเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 48 ประกอบกับบทบัญญัติตามมาตรา 78 ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล บัญญัติว่า "งานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

งานที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายตามมาตรา 45 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แต่เป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้"

แม้ว่างานสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงที่ได้ทำการบันทึกเสียงการแสดงก่อนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บังคับใช้ก็ตาม แต่หากเป็นสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงที่ผู้อื่นได้ทำการบันทึกไว้แล้วโดยได้รับอนุญาตจากนักแสดง หากมีบุคคลใดนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงดังกล่าวมาเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง บุคคลนั้นยังคงต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง เนื่องจากในขณะนั้นที่ใช้งานบุคคลนั้นนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงไปเผยแพร่ นักแสดงได้รับความคุ้มครองแล้วตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ผู้เขียนเห็นว่านักแสดงไม่มีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนตามข้อ (ข) หากสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงนั้นได้ถูกบันทึกเสียงการแสดงมาก่อนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ถูกใช้บังคับ เนื่องจากไม่ใช่งานลิขสิทธิ์ตามบทเฉพาะกาลตามมาตรา 78 อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีคำพิพากษาของศาลที่เป็นบรรทัดฐานแต่อย่างใด

⁷ไชยยศ เหมะรัชตะ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2) (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541), หน้า 301-302.

3.3 ปัญหาและข้อจำกัดในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดงในประเทศไทย

แนวคิดในการริเริ่มทำการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิของนักแสดง มาจากผลของการพัฒนาทางเทคโนโลยีในการทำซ้ำและเผยแพร่ ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้การเผยแพร่ต่อสาธารณชนและสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เป็นผลให้นักแสดงที่เป็นเจ้าของงานการแสดงนั้นไม่สามารถควบคุม ดูแลและติดตามการเผยแพร่ในสิ่งบันทึกเสียง งานการแสดงของตนได้อย่างทั่วถึง ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์จะได้กำหนดโทษไว้ไม่ว่าทางแพ่งหรือทางอาญาแก่บุคคลใดที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง ซึ่งหมายความถึง การที่มีบุคคลใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงของนักแสดงออกแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าโดยไม่จ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดงตามมาตรา 45 โดยนักแสดงผู้ถูกละเมิดสิทธิของนักแสดงดังกล่าวสามารถฟ้องร้องทางแพ่ง เพื่อเรียกค่าเสียหายตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร โดยจะพิจารณาจากความรุนแรงของความเสียหายดังกล่าว รวมถึงการสูญเสียค่าใช้จ่ายที่นักแสดงได้ลงทุนไปและรายได้หรือประโยชน์ต่าง ๆ ที่นักแสดงพึงได้รับจากการแสดงของตน และนักแสดงยังสามารถขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลผู้ละเมิดสิทธิของนักแสดงนั้นละเว้นหรือหยุดการกระทำใด ๆ ที่เป็นการกระทำการละเมิดสิทธิของนักแสดง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กำหนดโทษปรับแก่บุคคลใดที่ละเมิดสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดงโดยกำหนดระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหากเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ทางการค้า โดยได้เพิ่มระวางโทษปรับเป็นตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงแปดแสนบาทหรือโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสี่ปี หรือทั้งจำทั้งปรับนักแสดงที่ถูกละเมิดสิทธิของนักแสดงดังกล่าว มีสิทธิที่จะได้รับค่าปรับจำนวนกึ่งหนึ่งจากค่าปรับที่ศาลได้พิพากษาให้ปรับแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิของนักแสดง และไม่ตัดสิทธิของนักแสดงในการที่จะเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในส่วนที่เกินกว่าจำนวนค่าปรับที่ได้รับมา พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บัญญัติให้บรรดาสิ่งที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรที่เป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง หากยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำการละเมิดสิทธิของนักแสดงให้ตกเป็นของเจ้าของสิทธินักแสดง ส่วนสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าวให้ริบเสียทั้งสิ้น

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้มีการบัญญัติให้นักแสดงมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนจากสิทธิของนักแสดงตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่กฎหมายได้กำหนดไว้ก็ตาม นักแสดงก็ต้องมีภาระหน้าที่ในการทำการบริหารสิทธิของตนไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิของตนตามมาตรา 45 นั้น ซึ่งในปัจจุบัน การได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง

ในประเทศไทยในการจัดเก็บค่าตอบแทนในการใช้สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 ยังคงมีข้อจำกัด ดังต่อไปนี้

3.3.1 นักแสดงที่เป็นเจ้าของสิทธิขาดความรู้ ความชำนาญและความเข้าใจในเรื่องของผลประโยชน์ที่ตนควรได้รับในการนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของตนไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าจะเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือไม่ก็ตาม ทำให้นักแสดงถูกนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของตนไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยไม่มีการชำระค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง ทำให้นักแสดงถูกเอารัดเอาเปรียบ

3.3.2 หากผู้ผลิตสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานอีกประเภทหนึ่งนั้น ต้องการเผยแพร่โดยอนุญาตให้ผู้ใช้งานนำงานการแสดงของนักแสดงที่ถูกบันทึกเสียงการแสดงไว้ในสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงนั้นไปเผยแพร่ เจ้าของสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงนั้นก็สมารถอนุญาตให้ผู้ใช้งานนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงนั้นไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ นักแสดงมีสิทธิเพียงได้รับค่าตอบแทนตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นและนักแสดงที่ต้องการจะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในการใช้เสียงการแสดงของตนจากผู้ใช้งาน⁸ ก็ไม่สามารถเรียกค่าตอบแทนจากการนั้นได้ เพราะขาดอำนาจในการต่อรองกับผู้ใช้งาน หากผู้ใช้งานนั้นไม่ยินยอมจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าวให้แก่นักแสดง

3.3.3 องค์การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน ขาดการกำหนดรูปแบบขององค์กรที่ชัดเจนโดยกฎหมาย⁹ ปัจจุบันยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับสถานะขององค์กรนักแสดงผู้เป็นเจ้าของสิทธิและผู้ใช้สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นเหตุทำให้องค์กรที่จัดตั้งขึ้นนั้นขาดความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ ปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีองค์การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนในการใช้สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงขึ้นให้นักแสดงขาดหน่วยงานที่จะทำการดูแลและบริหารเพื่อจัดการสิทธิของตนได้อย่างเต็มที่

3.3.4 นักแสดงที่มีความประสงค์ต้องการจะจัดเก็บค่าตอบแทนในการใช้สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของตนนั้นไม่สามารถรวมตัวกันได้¹⁰ เพื่อดำเนินการเรียกเก็บค่าตอบแทนจากผู้ที่ใช้งานการแสดงของตนตามที่กฎหมายกำหนดไว้

⁸ สุนทร สอศิริวัฒนกุล , ปัญหาการบังคับใช้สิทธิ ตามสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538, หน้า 170.

⁹ เทอดทูน ธนสวัสดิ์, การอนุญาตให้สิทธิและการควบคุมองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้งานดนตรีกรรมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541, หน้า 111.

¹⁰ ศิริศักดิ์ นันทเสน (ติก ชิโร่), สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2546.

3.3.5 นักแสดงไม่กล้าเปิดเผยตัวและความต้องการที่จะได้รับค่าตอบแทนในการใช้สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของตน เนื่องจากเกรงว่าอาจถูกกีดกันโดยผู้สร้างงานและผู้ผลิตสิ่งบันเทิงเสียงการแสดง¹¹

3.3.6 นักแสดงningดูตาย ไม่สนใจสิทธิของตน หากปัจจุบันนี้สามารถทำงานและมีรายได้ก็จะให้ความสำคัญกับปัจจุบัน ไม่สนใจเรื่องที่จะเกิดในอนาคต¹²

3.3.7 ปัญหาวิธีการในการทำการโอนสิทธิในงานของนักแสดงให้แก่องค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิของนักแสดงเพื่อทำการจัดเก็บค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง ซึ่งอาจทำได้โดยนักแสดงอาจทำการอนุญาตองค์กรบริหารการจัดเก็บใช้สิทธิดังกล่าวหรือทำการโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่องค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนดำเนินการแต่เพียงผู้เดียวจะถือเป็นการริดรอนเสรีภาพในการทำสัญญาของนักแสดงหรือไม่และหากนักแสดงที่ทำการโอนสิทธิในงานของตนมีความต้องการที่จะเรียกเก็บค่าตอบแทนด้วยตนเองจะสามารถกระทำได้หรือไม่อย่างไร

จากปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้นทำให้ความแพร่หลายในการจัดตั้งองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนสิทธิของนักแสดงยังไม่ได้รับการตอบสนองจากสังคม หน่วยงานราชการ หรือแม้แต่ตัวนักแสดงผู้มีสิทธิในงานการแสดงดังกล่าวเองก็ตาม เนื่องจากนักแสดงเหล่านั้นเห็นว่าการเรียกเก็บค่าตอบแทนที่เป็นธรรมนั้น อาจทำให้ได้ค่าตอบแทนไม่คุ้มเสียเพราะทำให้ผู้ผลิตสิ่งบันเทิงเสียงหรือผู้แพร่เสียงแพร่ภาพไม่ทำงานของตนออกเผยแพร่ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์และทำให้นักแสดงและงานการแสดงของนักแสดงเป็นที่รู้จักทั่วไป อาจทำให้นักแสดงผู้นั้นกลายเป็นนักแสดงที่ไม่มีผลงาน ไม่มีชื่อเสียงในการแสดง และมีผลกระทบต่อค่าจ้างในการแสดงในงานต่อ ๆ ไปของนักแสดง อันเป็นการทำให้รายได้นักแสดงลดน้อยลงและอาจทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพนักแสดงในวงการแสดงต่อไปได้

3.3.8 ในการว่าจ้างนักแสดงให้ทำการแสดง ไม่ว่าจะ เป็นในประเทศไทยหรือต่างประเทศ ผู้ผลิตงานการแสดงของนักแสดงในรูปแบบใดก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นภาพยนตร์ ละครเวที ละครโทรทัศน์ ฯลฯ มักจะให้นักแสดงทำสัญญาเพื่อให้สิทธิในการแสดงของนักแสดงตามสัญญาว่าจ้างนักแสดงตกเป็นของผู้ว่าจ้างหรือมีการให้นักแสดงทำข้อตกลงหรือหนังสือโอนสิทธิของนักแสดงให้แก่ผู้ว่าจ้างนักแสดงเพื่อทำการแสดงในงานต่าง ๆ อันเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้

¹¹ ศักดิ์สิทธิ์ แท่งทอง, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2546.

¹² บิลลี่ โอแกน, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2546.

นักแสดงมักจะไม่ได้รับค่าตอบแทนตามสิทธิของตนที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์¹³ ซึ่งบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงและผู้ประกอบอาชีพนักแสดงทั้งหลาย

3.3.9 การขาดอำนาจในการต่อรองกับนายทุนผู้ลงทุนทำการผลิตงานต่าง ๆ¹⁴ ซึ่งมักจะรวมค่าตอบแทนของสิทธิของนักแสดงไว้รวมเป็นค่าจ้างตามสัญญาว่าจ้างนักแสดงแล้วและทำให้นักแสดงไม่สามารถเรียกร้องค่าตอบแทนที่สมควรได้รับตามกฎหมายได้อีกในภายหลัง

3.3.10 ปัญหาในเรื่องของการไม่สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน เพื่อทำการจัดตั้งกันขึ้นเป็นองค์กรกลางในระหว่างนักแสดงด้วยกันเอง เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้ต่อรองหรือมีอำนาจในการต่อรองกับผู้ว่าจ้างหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของงานการแสดงของตนไม่ว่าเป็นการจ้างนักแสดงให้ทำการแสดงในรูปแบบใดก็ตาม

3.3.11 รัฐบาลการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และให้ความเข้าใจที่เพียงพอในสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้แก่ประชาชนและบุคคลทั่วไปที่ใช้งานสิ่งบันเทิงเสียงงานการแสดงของนักแสดงว่าต้องมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดงในการดังกล่าว

3.4 การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิเกี่ยวกับงานของนักแสดงในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

สิ่งบันเทิงเสียงงานการแสดงของนักแสดงที่เป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและนักแสดงมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนในการที่มีบุคคลใดนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของตนไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์การค้าหรือนำสำเนาของงานนั้น ไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง และการนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นหลายรูปแบบ ทำให้ผู้ใช้ประโยชน์ในสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงนั้นได้รับค่าตอบแทนในทางธุรกิจจากการแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และนักแสดงผู้เป็นเจ้าของสิทธินักแสดงดังกล่าวไม่สามารถเรียกเก็บค่าตอบแทนในการกระทำดังกล่าวได้ทั่วถึงหรือโดยมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นเพราะเหตุผลในเรื่องเวลาหรือประสิทธิภาพความชำนาญในการจัดการเรียกเก็บค่าตอบแทนดังกล่าว แม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีบัญญัติกำหนดแต่งตั้งคณะกรรมการลิขสิทธิ์ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน สมาคมหรือองค์กรของ

¹³ เทียนชัย ปิ่นวิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2546.

¹⁴ ศิริศักดิ์ นันทเสน (ติก ชิโร่), สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2546.

ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์หรือนักแสดง เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อการจัดเก็บค่าตอบแทนจากบุคคลอื่นที่ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงและการคุ้มครองปกป้องสิทธิหรือประโยชน์อื่นใดตามที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ตาม แต่กลับไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการลิขสิทธิ์มีอำนาจในการกำหนดค่าใช้สิทธิและก็ยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายฉบับใดรองรับรูปแบบองค์กร สถานะหรือสิทธิหน้าที่ขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าใช้สิทธิของนักแสดง แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีการร่างพระราชบัญญัติขององค์กรบริหารการจัดเก็บ แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวก็ยังไม่มียกบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน ทำให้นักแสดงและผู้ที่ต้องการใช้สิทธิของนักแสดงขาดความเชื่อมั่นและเชื่อถือในการดำเนินการและบริหารงานขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิของนักแสดง ทำให้องค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิเกี่ยวกับงานของนักแสดงในประเทศไทยไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ให้มีการรองรับการจัดตั้งขององค์กรดังกล่าว จนถึงปัจจุบันนี้้องค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิของนักแสดงก็ยังไม่มีการดำเนินการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทยและแทบจะไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากสิ่งเหล่านี้ก็คือ นักแสดงทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างชาตินี้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ถึงแม้ว่าสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนการใช้สิทธิของนักแสดงนี้จะเป็นสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดงเองก็ตามและนักแสดงสามารถที่จะดำเนินการเรียกร้องสิทธิดังกล่าวได้ด้วยตนเอง แต่เนื่องจากการขาดการดำเนินการจัดเก็บที่มีศักยภาพและนักแสดงขาดความชำนาญในการจัดเก็บทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บค่าตอบแทนได้จากผู้ใช้ประโยชน์ในงานของตนอย่างทั่วถึงซึ่งมีเป็นจำนวนมาก เวลาในการดำเนินการดังกล่าวและวิธีการกำหนดค่าตอบแทนในการใช้งานการแสดงและวิธีทำการตรวจสอบปริมาณในการใช้งานสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงที่ชัดเจน อีกทั้งผู้ใช้สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงต่างพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าวให้แก่นักแสดง จึงทำให้การดำเนินการจัดเก็บค่าตอบแทนในการแพร่เสียงหรือเผยแพร่สิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงให้แก่นักแสดงมีความเป็นไปได้ยาก

3.4.1 แนวคิดและวิวัฒนาการในการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิ

สืบเนื่องมาจากการนำสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงไปใช้ประโยชน์โดยแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือการทำซ้ำ ซึ่งนักแสดงมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนในการใช้งานของนักแสดงดังกล่าวและการกระทำดังกล่าวทำให้นักแสดงได้รับค่าจ้างในการแสดงสदन้อยลง แต่มีการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดงมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงจำเป็นต้องมีการจัดเก็บค่าตอบแทนในงานเกี่ยวกับนักแสดง

3.4.2 ประโยชน์ที่จะได้รับในการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิและดำเนินการจัดตั้งองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิ

การดำเนินการขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธินักแสดงตามหลักสากลและหลักเจตนารมณ์ของประเทศไทย เพื่อให้นักแสดงผู้เป็นสมาชิกขององค์กรได้รับประโยชน์ ดังนี้ คือ

ก) นักแสดงสามารถรวมตัวกัน และมีหน่วยงานที่เป็นองค์กรทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักแสดงผู้เป็นเจ้าของสิทธิโดยแท้จริง

ข) นักแสดงสามารถที่จะกำหนดและควบคุมการใช้ประโยชน์ในสิ่งบันเทิงเสี่ยงการแสดงในงานของนักแสดงได้ เนื่องจากมีหน่วยงานที่ทำการดำเนินการตรวจสอบและควบคุมดูแลที่ทำหน้าที่ดังกล่าวแทนนักแสดงได้

ค) เนื่องจากมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นักแสดงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนการใช้สิทธิจะเป็นผู้ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของนักแสดงผู้เป็นสมาชิก โดยทำหน้าที่เรียกเก็บค่าตอบแทนจากการที่ผู้ใดทำการนำสิ่งบันเทิงเสี่ยงการแสดงของนักแสดงออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้นักแสดงมีรายได้มากขึ้น คือ จะได้รับค่าตอบแทนจากการใช้งานเสี่ยงการแสดงของตนได้มากขึ้น นอกเหนือจากค่าจ้างในการจ้างให้ทำการแสดงในการว่าจ้างครั้งแรก

ง) ทำให้นักแสดงได้รับค่าตอบแทนที่เต็มจำนวนมากขึ้น เนื่องจากองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทน ทำให้ผู้ใช้ประโยชน์จากงานเสี่ยงการแสดงเหล่านี้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการจ่ายค่าตอบแทนในการใช้งานได้ เนื่องจากมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางและทำการตรวจสอบและดำเนินการต่าง ๆ อย่างชัดเจน อีกทั้งทำให้ผู้ใช้งานทั้งหลายได้ทราบโดยทั่วกันว่า หากมีการใช้งานสิ่งบันเทิงเสี่ยงการแสดงของนักแสดงเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว ตนต้องมีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานดังกล่าวอย่างไร ที่ได้และโดยวิธีใดอย่างชัดเจน

จ) ก่อให้เกิดการสะดวกรวดเร็วในการเจรจาทำความเข้าใจในการกำหนดค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และมีความสอดคล้องกับงานการแสดงของนักแสดงที่ผู้ใช้ประโยชน์ต้องการนำมาใช้ระหว่างผู้ใช้ประโยชน์กับนักแสดง

ฉ) มีการจ่ายค่าตอบแทนในการใช้ประโยชน์ในสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงให้แก่นักแสดงที่เป็นเจ้าของงานการแสดงอันเป็นผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง แท้จริง¹⁵

ช) องค์กรบริหารการจัดเก็บอาชญากรรมทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเจรจา ใกล้เคียงข้อพิพาทระหว่างนักแสดงในเรื่องค่าตอบแทนในการใช้งานสิ่งบันเทิงเสียงการแสดงของนักแสดง

ซ) เป็นหน่วยงานในการส่งเสริม และสนับสนุนงานการแสดงของนักแสดง และดูแลสวัสดิการต่าง ๆ ของนักแสดง

3.4.3 รูปแบบและวิธีการในการดำเนินการขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิ

ในปัจจุบันนี้ การจัดตั้งองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ขึ้นในแต่ละประเทศ ซึ่งรูปแบบขององค์กรดังกล่าวมักอยู่ในรูปของนิติบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการบริหารจัดการจัดเก็บค่าตอบแทนจากการที่นำเอางานอันมีลิขสิทธิ์นั้นออกทำการเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งองค์กรเหล่านี้มักจะไม่มีความประสงค์ในทางการค้าเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือหากำไรในการดำเนินงานขององค์กร และองค์กรจะนำรายได้ที่จัดเก็บได้หักด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือค่าใช้จ่ายในการบริหารงานและจัดสรรให้แก่ผู้สร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์ต่อไป

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีการจัดตั้งองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนลิขสิทธิ์ของนักแสดง แต่มีองค์กรในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์รูปแบบและวิธีการในการดำเนินการขององค์กรบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิในการจัดเก็บค่าตอบแทนในการใช้งานทางด้านดนตรีกรรมอยู่ในรูปบริษัทจำกัด ซึ่งมีอยู่ 4 บริษัท คือ

-บริษัท ลิขสิทธิ์ดนตรี (ประเทศไทย) จำกัด (Music Copyright (Thailand) Company Limited) ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารจัดการจัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิในงานดนตรีกรรม ก่อตั้งเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2537 โดยมีทุนจดทะเบียน 500,000 บาท แบ่งออกเป็นหุ้นละ 500 บาท มีจำนวนหุ้นของบริษัททั้งหมด 1,000 หุ้น และมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์และดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิในการเผยแพร่งานดนตรีกรรมต่อสาธารณชนให้แก่สมาชิกนักแต่งเพลง(ผู้แต่งคำร้องและทำนอง) ตัวแทนนักแต่งเพลง และเจ้าของลิขสิทธิ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เป็นสมาชิกของสมาพันธ์ผู้สร้างสรรค์และนักแต่งเพลง

¹⁵ ประสิทธิ์ รวมสิน "การคุ้มครองสิทธินักแสดง" (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ.2539), หน้า 173.

ระหว่างประเทศ (International Confederation of Societies of Authors and Composers – CISAC) ซึ่งมีสมาชิกทั่วโลกจำนวน 126 ประเทศ

บริษัท ลิขสิทธิ์ดนตรี (ประเทศไทย) จำกัด ทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เป็นองค์กรกลางในการอนุญาตให้ใช้สิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชนของสมาชิกแก่ผู้ใช้งานดนตรีกรรม
2. สำรวจผู้ใช้งานดนตรี เพื่อหาข้อมูลว่าสถานที่ใดบ้างที่มีการใช้งานดนตรี ทั้งที่ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาต
3. เจรจาและอนุญาตให้ใช้สิทธิ เพื่อดำเนินการตามกระบวนการของบริษัทต่อไป
4. เรียกเก็บค่าตอบแทนในการอนุญาตให้ใช้สิทธิจากผู้ใช้สิทธิ โดยบริษัทจะกำหนดอัตราค่าตอบแทนสำหรับธุรกิจแต่ละประเภทตามความเหมาะสม
5. เป็นตัวแทนในการฟ้องร้อง หากมีการละเมิดสิทธิ์ของสมาชิกจริง โดยบริษัทจะดำเนินการฟ้องร้องแทนสมาชิก โดยสมาชิกไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องอีก
6. จัดสรรผลประโยชน์ให้ผู้ถือหุ้น ตามอัตราส่วนของการใช้งานดนตรีของผู้ถือหุ้นแต่ละท่าน
7. จัดให้มีการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้น เพื่อแถลงการทำงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พร้อมทั้งแสดงงบการเงินของบริษัทและให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารของบริษัทด้วย

นอกจากนี้การกำหนดอัตราการจัดเก็บค่าตอบแทนในงานดนตรีกรรมของบริษัทนั้น จะพิจารณาว่าขึ้นอยู่กับธุรกิจของผู้ใช้ดนตรีเป็นธุรกิจประเภทใด โดยคำนึงถึงความสำคัญในการใช้ดนตรีด้วย เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดอัตราค่าตอบแทน

บริษัท ลิขสิทธิ์ดนตรี (ประเทศไทย) จำกัด ได้กำหนดคุณสมบัติและวิธีการสมัครเป็นสมาชิก¹⁶ ไว้ดังนี้

ก) บุคคลธรรมดา หมายถึง ผู้แต่งเพลงหรือผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีผลงานและได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้วอย่างน้อย 1 เพลง

ข) นิติบุคคล หมายถึง ตัวแทนนักแต่งเพลง (Publisher) ที่มีอยู่ในรูปของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน ที่มีผลงานและได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้วอย่างน้อย 10 เพลง

¹⁶ กรมทรัพย์สินทางปัญญา, เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องลิขสิทธิ์: งานดนตรีกรรม สิ่งบันทึกเสียงและสิทธิของนักแสดง เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2539 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพมหานคร, (ไม่ปรากฏเลขหน้า)

บริษัท ลิขสิทธิ์ดนตรี (ประเทศไทย) จำกัด ได้กำหนดขอบเขตแห่งการคุ้มครองไว้
ดังนี้

1) บริษัทจะเป็นตัวแทนสมาชิกดำเนินการอนุญาตและจัดเก็บค่าตอบแทน
กับผู้ใช้ดนตรี เฉพาะการเผยแพร่ดนตรีกรรมต่อสาธารณชน เช่น ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เคเบิล
ทีวี ดิสก์เกต คาราโอเกะ ร้านอาหาร โรงแรม คอนเสิร์ต ฯลฯ

2) สมาชิกจะได้รับการคุ้มครองทั่วโลก บริษัทได้เป็นหนึ่งในสมาชิกของ
องค์กร CISAC ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกถึง 126 ประเทศ เช่น อเมริกา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมัน
เป็นต้น ฯลฯ โดยมีข้อตกลงซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ รายชื่อสมาชิกของบริษัทจะถูก
ส่งไปที่ศูนย์ข้อมูลกลางที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ นั้นหมายถึง ผลงานของสมาชิกถูกไปเผยแพร่
ในต่างประเทศที่อยู่ภายใต้ความตกลง ณ ประเทศใด องค์กรกลางประเทศนั้นจะเป็นผู้จัดเก็บ
ค่าตอบแทนส่งผ่านมายังองค์กรกลางของไทย คือ บริษัท ลิขสิทธิ์ดนตรี (ประเทศไทย) จำกัด

-บริษัท โฟโนไรท์ส (ไทยแลนด์) จำกัด (Phonorights (Thailand)
Company Limited) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2535 เกิดจากการรวมตัวของเจ้าของสิทธิเพื่อคุ้มครอง
สิทธิในงานสิ่งบันทึกเสียง โดยสมาพันธ์ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงระหว่างประเทศ (International
Federation of Phonographic Industries) : IFPI และเหล่าบริษัทบันทึกเสียงทั่วโลกได้รวมตัว
กันจัดตั้งตัวแทนเพื่อดูแลลิขสิทธิ์ให้ตนในหลายประเทศ เริ่มดำเนินงานอย่างจริงจังในปี พ.ศ.
2540 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเป็นหน่วยงานในการดูแลและบริหารสิทธิประโยชน์ใน
การเผยแพร่สิ่งบันทึกเสียงของสมาชิกต่อสาธารณชน อันเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พ.ศ. 2537 ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่ออุตสาหกรรมสิ่งบันทึกเสียงและธุรกิจบันเทิงใน
ประเทศไทย เมื่อมีการนำเพลงไปเปิดในที่สาธารณะโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์
กลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย และมีการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ในการนำเอางานดนตรีกรรม
หรืองานสิ่งบันทึกเสียงที่มีลิขสิทธิ์ออกไปเผยแพร่

บริษัท โฟโนไรท์ส (ไทยแลนด์) จำกัดเป็นองค์กรไม่แสวงผลกำไร จัดตั้งขึ้นเพื่อดูแล
เฉพาะในงานสิ่งบันทึกเสียง ปัจจุบันมีสมาชิกเป็นบริษัทผู้บันทึกเสียงทั้งในและนอกประเทศ
ทั้งหมดกว่า 1,300 บริษัท ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์บันทึกเสียงนับแสนรายการและบริษัท
บันทึกเสียงที่มีชื่อเสียงหลายบริษัทที่เป็นสมาชิก เช่น SONY MCA WARNER EMI เป็นต้น

ขอบเขตหน้าที่การคุ้มครองบริษัท โฟโนไรท์ส (ไทยแลนด์) จำกัดตัวแทนสมาชิก
ดำเนินการอนุญาตและจัดเก็บค่าตอบแทนจากผู้นางานสิ่งบันทึกเสียง มีลิขสิทธิ์ของบริษัทไป
เผยแพร่ต่อสาธารณชน เช่น ดิสก์เกต ไรต์คลับ สโมสร คาเฟ่ สถานพยาบาล ศูนย์การค้า
โรงภาพยนตร์ โรงละคร ฝั่ ภัตตาคาร งานแสดงสินค้าและแฟชั่นโชว์หรือสถานออกกำลังกาย

เป็นต้น สิ่งบันทึกเสียงได้แก่ คาสเซ็ท เทป ซีดี หรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่เก็บบันทึกเสียงไว้ได้ สิ่งบันทึกเสียงทั้งที่มีนักร้องหรือเพลงบรรเลงมักถูกนำไปเปิดใช้ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของแถบแม่เหล็ก เช่น เทป หรือในรูปของ LCD Minidisk หรือ Digital Video Disc และสิ่งบันทึกเสียงต่าง ๆ ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ในเรื่องเกี่ยวกับการนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนและการนำออกแพร่เสียงแพร่ภาพ สิทธิในงานสิ่งบันทึกเสียงที่ บริษัท โฟโนไรท์ส (ไทยแลนด์) จำกัด คุ้มครองในงานลิขสิทธิ์ในการบันทึกเสียงในงานสิ่งบันทึกเสียงที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

-บริษัท จีเอ็มเอ็ม มิวสิค พับลิชชิ่ง อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (GMM Music Publishing International Company Limited) จัดตั้งเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2541 เป็นบริษัทในเครือของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) โดยได้เริ่มดำเนินการจัดเก็บค่าเผยแพร่ลิขสิทธิ์เพลงต่อสาธารณชน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2544 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเป็นหน่วยงานในการดูแลและบริหารสิทธิประโยชน์ในการเผยแพร่สิ่งบันทึกเสียงของเจ้าของลิขสิทธิ์เพลง คือ บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ทั้งหมดต่อสาธารณชน

ขอบเขตหน้าที่ของบริษัท จีเอ็มเอ็ม มิวสิค พับลิชชิ่ง อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ผู้รับอนุญาตในการจัดเก็บค่าเผยแพร่เพื่อให้การใช้สิ่งบันทึกเสียงในงานลิขสิทธิ์เพลงของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) และเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรมที่ทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิหรือโอนลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรมนั้นให้แก่บริษัท และได้รับค่าตอบแทนจากบริษัท โดยบริษัทจีเอ็มเอ็ม มิวสิค พับลิชชิ่ง อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด จะดำเนินการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการใช้งานเพลงทุก ๆ รูปแบบ

วิธีการในการจัดเก็บค่าเผยแพร่งานดนตรีกรรมต่อสาธารณชนของบริษัท จีเอ็มเอ็ม มิวสิค พับลิชชิ่ง อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด นั้น เป็นการจัดเก็บโดยแยกตามประเภทการใช้งาน และมีการกำหนดอัตราการจัดเก็บที่ชัดเจน โดยจัดให้มีการขึ้นทะเบียนสถานบันเทิงที่ใช้งานลิขสิทธิ์ ได้แก่ ภัตตาคาร โรงแรม ร้านอาหาร ตู้เพลง ประเภทของการใช้งานเพลงได้มีกำหนดไว้ 3 ประเภท คือ

ก) ระบบคอมพิวเตอร์คาราโอเกะ โดยผู้ใช้งานใช้เฉพาะคำร้องและทำนองเพลงในงานดนตรีกรรม

ข) ระบบคอนโทรลรูม (Control room) เป็นการใช้แผ่น VCD ปรากฏภาพประกอบ คำร้องและทำนองเพลง

ค) ตู๋เพลงหยอดเหรียญ เป็นการใช้แผ่น VCD ปรากฏภาพประกอบ คำร้องและทำนองเพลง

-บริษัท จัดเก็บลิขสิทธิ์ไทย จำกัด (บลท.) (Thai Copyright Collection Co., Ltd. (T.C.C.)) ที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาคมเทปและแผ่นเสียงไทย พร้อมกับค่ายเพลงจำนวน 20 กว่าค่ายและครูเพลง นักแต่งเพลง ศิลปินแห่งชาติ จำนวนกว่า 400 คน ในฐานะเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทดนตรีกรรม งานสิ่งบันทึกเสียง งานโสตทัศนวัสดุ เพื่อดำเนินการเป็นตัวแทนการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในสิทธิเผยแพร่ต่อสาธารณชนกับผู้ประกอบการที่นำงานอันมีลิขสิทธิ์ไปใช้เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนและนำค่าลิขสิทธิ์มาจัดสรรคืนให้กับเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เพื่อเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ใช้สิทธิอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ได้ดำเนินการโดยอยู่บนพื้นฐานของระบบสร้างความสะดวกและความเป็นธรรมให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ประกอบการ โดยมีคุณวรพจน์ นิมิวิจิตร เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัท จัดเก็บลิขสิทธิ์ไทย จำกัด (บลท.) เริ่มจัดเก็บเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2545 เป็นองค์กรกลางทำหน้าที่จัดเก็บค่าตอบแทนการใช้สิทธิเผยแพร่ต่อสาธารณชนในงานลิขสิทธิ์ 3 ประเภท คือ

- ก) งานสิ่งบันทึกเสียง ได้แก่ ซีดี เทป
- ข) งานโสตทัศนวัสดุ ได้แก่ วีซีดี ดีวีดี วีดีโอเทป
- ค) งานดนตรีกรรม ได้แก่ คำร้อง ทำนอง

หลักการในการบริหารของบริษัท จัดเก็บลิขสิทธิ์ไทย จำกัด (บลท.) สำหรับการจัดการเก็บค่าลิขสิทธิ์แบบสากลสำหรับเจ้าของกับผู้ใช้สิทธิ ดังต่อไปนี้

- 1) จะต้องเป็นตัวแทนจัดเก็บของเจ้าของลิขสิทธิ์ส่วนรวม
- 2) จะต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้สิทธิในการขออนุญาตใช้สิทธิ
- 3) จะต้องให้เจ้าของสิทธิได้รับค่าตอบแทนทุกครั้งเมื่องานลิขสิทธิ์ของตนถูกเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- 4) จะต้องให้ผู้ใช้สิทธิจ่ายค่าตอบแทนทุกครั้งที่ได้เผยแพร่ผลงานของเจ้าของลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชน
- 5) จะต้องกำหนดอัตราค่าตอบแทนโดยคำนึงถึงคุณค่าของงานลิขสิทธิ์ที่ใช้เผยแพร่ต่อธุรกิจของผู้ใช้สิทธิ
- 6) จะต้องแบ่งสรรค่าตอบแทนให้เจ้าของลิขสิทธิ์ตามการใช้จริง